

FINNLAND. COOL. LOPPURAPORTTI.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura allekirjoitti sopimuksen Frankfurtin kirjamessujen kanssa Suomen teemamaastatuksesta 16.6.2009. SKS:ssa tehtävä annettiin sen kirjallisuusvientiin erikoistuneen osaston FILI – Finnish Literature Exchangen hoidettavaksi.

Sopimus määrittelee pitkälti teemamaahankkeen reunaehdot, aikataulut ja monet toimintatavat. Läheisin yhteistyökumppani FILille Suomen teemamaatoimistona oli Frankfurtin kirjamessujen oma teemamaatoimisto.

Sisällys

1. Valmisteluvaihe 2009–2014	2
1.1 Erillishankkeet	2
1.2 Kääntäjäkoulutus	3
1.3 Editors' Weeks	3
1.4 Järjestetyt tilaisuudet ja matkat.....	3
Keskustelu- ja infotilaisuudet.....	3
Lehdistötilaisuuksia kotimaassa	4
Lehdistötilaisuuksia Saksassa	4
FILIn työmatkat 2012–2014.....	4
Saksankielisen alueen toimittajamatkat Suomeen 2014	5
Muut vierailut 2011–2014	5
1.5 Viestintä.....	6
2. Hallinto	7
2.1 Kilpailutukset.....	7
2.2 Ohjausryhmä	7
2.3 Yhteistyöryhmä.....	8
2.4 Yhteistyökumppanit kotimaassa	8
2.5 Yhteistyökumppanit saksankielisessä Euroopassa.....	8
Kustantamot.....	9

2.6	Talous.....	9
3.	Kirjallisuusohjelma	10
3.1	Kirjallisuusohjelman kriteerit.....	10
3.2	FINNLAND. COOL. -kirjallisuusohjelma Frankfurtin messujen ulkopuolella	11
4.	Frankfurtin kirjamessut 2014.....	12
4.1	Messupaviljonki.....	13
4.2	Messuohjelma	13
	Finland. Design.....	14
	Learning Comes from Finland.....	15
	Finland. Translators.	16
	Finland. Media.....	16
5.	Muu kulttuuriohjelma Frankfurtissa	17
	Kuvataide	17
	Tanssi	17
	Musiikki.....	17
	Elokuva.....	17
6.	Lopuksi.....	18

1. Valmisteluvaihe 2009–2014

1.1 Erillishankkeet

FILI oli jo vuosien ajan tehnyt saksalaisen kirjallisuuskentän kanssa yhteistyötä, joka pohjusti Finland. Cool. -hanketta. Vuoden 2010 suursatsaus oli Kaksinkertainen–Dubbelt–Doppelt -niminen hanke saksalaisten kirjallisuustalojen verkoston (Literaturhäuser) kanssa. Itse kirjailijakiertue jäi suunniteltua lyhyemmäksi islantilaisen tuhkapilven vuoksi, mutta toteutui pienemmässä muodossa. Hanketta valmisteltaessa saatiin lukuisia tärkeitä kontakteja.

Viisivuotinen Suomenruotsalainen kirjallisuus maailmalle -hanke toteutettiin Svenska kulturfondenin tuella. Hankkeen tavoitteena oli turvata suomenruotsalaisen kirjallisuuden näkyvyys teemamaavuonna, kouluttaa uusia kääntäjiä, luoda pysyviä yhteistyömalleja ja kontaktiverkostoja taataksemme tulevaisuudessakin suomenruotsalaisen kirjallisuuden näkyvyyden maailmalla. Hanke onnistui Frankfurtin osalta hyvin, esim. suomenruotsalaisten nimikkeiden määrä oli 28 % vuonna 2014 ilmestyneistä nimikkeistä Saksassa.

1.2 Kääntäjäkoulutus

FILI on kouluttanut kääntäjiä systemaattisesti vuosien ajan. Vuosina 2009–2011 suomi–saksa-kääntäjäseminaarien osallistumiskertoja oli 18, suomenruotsi-saksa-kertoja 16. Lisäksi vuonna 2012 aloittelevien suomi–saksa-kääntäjien kurssille osallistui 7 kääntäjää.

Vuonna 2010 aloittelevien kääntäjien kurssille osallistui 15 kääntäjää 14 kielialueelta, ja heidän joukossaan oli 1 saksantaja. Vuoden 2013 vastaavan kääntäjäkurssin 16 osallistujasta saksantajia oli 3 ja saman vuoden lasten- ja nuortenkirjallisuuden 16 kääntäjästä saksantajia oli 7.

Saksantajat osallistuivat kääntäjäkoulutuksiin yhteensä 52 kertaa.

Kääntäjien välitön kouluttamistarve kohdistettiin juuri saksantajiin, mutta kääntäjien kouluttamisessa otettiin huomioon myös Frankfurtin kirjamessujen vipuvaikutus, joka heijastuu kääntäjätarpeeseen muillekin kohdekielille. Vuonna 2012 FILI toteutti Helsingissä kääntäjäkonferenssin ”Kääntäjän sana – Översättarens ord”, johon osallistui kääntäjiä 32 kielialueelta. Konferenssin osallistujista 90:n lähdekieli oli suomi, 30:n suomenruotsi. Ammattitaitoisen kääntäjäkunnan kouluttamiseksi aloitettiin vuonna 2013 kääntäjien mestariluokkakoulutus yhteistyössä seitsemän Suomen ulkomailla toimivan kulttuuri-instituutin kanssa. Mestari luokille osallistui yhteensä noin 60 kääntäjää.

1.3 Editors' Weeks

FILI alkoi järjestää ulkomaisille kustantajille nk. Editors' Week -vierailuita Suomeen 2010 pohjustaakseen ja edistääkseen käännoikeuksien myyntiä. Konseptia ovat esimerkiksi innoittamina käyttäneet sittemmin muutkin maat. Viiden vuoden aikana (2010–2014) maassamme vieraili sata ulkomaista kustantajaa tutustumassa suomalaiseen kirjallisuuteen. Matkat ovat johtaneet 75 käännoisopimukseen, suoraan tai välillisesti.

Editors' Week -vierailujen fokus on ollut saksankielistä aluetta laajempi, sillä Frankfurtin vaikutuksen nähtiin olevan globaali ja kiinnostusta laajemminkin. Vain yksi vierailuista oli kohdistettu pelkästään saksalaisille kustantajille.

Editors' Week -konseptia jatketaan FILI:ssä teemamaahankkeen jälkeenkin.

1.4 Järjestetyt tilaisuudet ja matkat

Keskustelu- ja infotilaisuudet

Frankfurt-hanketta valmisteltaessa järjestettiin vuosien varrella useita keskustelu- ja infotilaisuuksia kotimaassa eri kohderyhmille.

- 30.11.2010 Keskustelutilaisuus kirja-alan järjestöille ja toimijoille
- 5.9.2011 Keskustelutilaisuus suomenruotsalaisille alan toimijoille
- 2.2.2012 Keskustelutilaisuus kirja-alan toimijoille ja kustantajille
- 25.2.2012 Keskustelutilaisuus suomenruotsalaisille alan toimijoille
- 12.3.2012 Keskustelutilaisuus kulttuurialan toimijoille

5.6.2012 Keskustelutilaisuus kirja-alan toimijoille ja kustantajille
10.9.2013 Keskustelutilaisuus kustantajille
2.10.2013 Keskustelutilaisuus yhteistyössä kirjailijaliittojen kanssa kirjailijoille
26.2.2014 Infotilaisuus yhteistyökumppaneille
21.5.2014 Kick-off-tilaisuus Frankfurtiin lähteville kirjailijoille
22.8.2014 Kick-off-tilaisuus kustantajille
17.11.2014 Keskustelutilaisuus kustantajille ja kustannusalan ammattilaisille yhdessä Suomen Kustannusyhdistyksen kanssa, palautekeskustelu
19.11.2014 Palautetilaisuus Finland. Cool. -paviljongin yhteistyökumppaneille

Näiden lisäksi hanketta on esitelty kutsusta lukuisissa eri tilaisuuksissa ja eri ryhmille.

Lehdistötilaisuuksia kotimaassa

5.3.2014 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus SKS:n Juhlasalissa
16.9.2014 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus Helsingissä, Frankfurtin kirjamesuohjelman julkistaminen.
4.11.2014 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus Helsingissä, Frankfurtin kirjamesujen summaaminen.

Lehdistötilaisuuksia Saksassa

10.10.2013 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus Frankfurtin kirjamesuilla: katsaus tulevaan teemamaahan (Kulttuuriministeri Paavo Arhinmäki, Frankfurtin kirjamesujen johtaja Juergen Boos, Finland. Cool. -hankkeen johtaja Iris Schwanck, toimittaja-kirjailija Roman Schatz)

13.3.2014 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus Leipzigin kirjamesuilla. Tilaisuudessa julkistettiin Suomen kirjallisuusohjelma saksankielisessä Euroopassa 2014 (kirjailija Timo Parvela, Finland. Cool. -hankkeen johtaja Iris Schwanck, Frankfurtin kirjamesujen johtaja Juergen Boos, Suomen Saksan-instituutin johtaja Anna-Maija Mertens, moderaattorina Suomen Goethe-Institutin johtaja Mikko Fritze)

25.6.2014 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus Frankfurtissa, Suomen messupaviljonkisuunnitelman julkistaminen (messupaviljongin suunnittelijat Natalia Baczynska Kimberley, Nina Kosonen ja Matti Mikkilä, kirjailija Katja Kettu)

11.10.2014 FINNLAND. COOL. -hankkeen lehdistötilaisuus Frankfurtin kirjamesuilla, messukokemuksen summaaminen.

FILIn työmatkat 2012–2014

2012	14 työmatkaa Saksaan
2013	21 työmatkaa saksankieliselle alueelle
2014	42 työmatkaa saksankieliselle alueelle

Näiden lisäksi Frankfurtin kirjamesujen henkilökuntaa vieraili Suomessa useaan otteeseen (8 matkaa).

Saksankielisen alueen toimittajamatkat Suomeen 2014

Valtaosaa matkoista ulkoasiainministeriö tuki taloudellisesti.

22.1.–25.1.2014 Saksalaistoimittajat Anette Selg ja Lars von Törne Helsingissä

10.2.–13.2.2014 Toimittajaryhmämatka, teemana Lappi

Inarissa vieraana saksankielisiä toimittajia seuraavista medioista: Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung, hr 2 Radio, Deutschlandfunk, Deutschlandradio Kultur, Börsenblatt für den deutschen Buchhandel, NZZ, 3 Sat, ZDF Kultur ja Bücher. Maria Antas, Silja Hakulinen ja Tiia Strandén FILListä ja kirjailijat Katja Kettu ja Mooses Mentula osallistuivat.

8.4.–12.4.2014 Tagesspiegel sanomalehti Saksasta matkalla Suomessa.

4.–18.5.2014 Krass Media Saksasta matkalla Suomessa

5.5.–8.5.2014 Toimittajaryhmämatka, teemana historia ja historiallinen Helsinki

Saksalaisia toimittajia vierailmassa Helsingissä. Matkalle osallistui freelancetoimittajia ja toimittajat seuraavista medioista: dpa, Frankfurter Rundschau, Saarländischer Rundfunk, ARD Radio, hr2 Radio, Der Tagesspiegel. Maria Antas, Silja Hakulinen ja Tiia Strandén FILListä ja kirjailijat Leena Lander, Sofi Oksanen, Kjell Westö, Hannu Raittila, Juha Itkonen ja Stefan Moster osallistuivat ohjelmaan.

10.6.–13.6.2014 Toimittajaryhmämatka, teemana meri, Tove Jansson ja suomenruotsalainen kirjallisuus

Matkalle osallistui freelancetoimittajia ja toimittajat seuraavista medioista: HR2, Deutschlandradio, Frankfurter Allgemeine Sonntagszeitung, Deutsche Welle TV, Literaturen, Süddeutsche Zeitung, ZDF aspekte ja 3sat Kulturzeit. Maria Antas, Silja Hakulinen ja Tiia Strandén FILListä, kääntäjä Regine Elsässer, Sophia Jansson ja kirjailijat Selja Ahava, Johan Bargum, Ulla-Lena Lundberg, Markus Nummi, Johanna Sinisalo, Miina Supinen ja Stefan Moster osallistuivat.

26.–29.8.2014 Toimittajaryhmämatka, teemana nyky-Suomi sekä sarjakuva ja runous

Saksankielisiä freelance-toimittajia ja toimittajia seuraavista medioista: Radio SR2 Kultur, taz Die Tageszeitung, Süddeutsche Zeitung, Missy, Frankfurter Allgemeine Zeitung, Berliner Zeitung, Die ZEIT, Der Tagesspiegel, Mare, ver.di Publik, Emotion ja Wiener Zeitung. Silja Hakulinen ja Tiia Strandén FILListä sekä kirjailijat Kati Hiekkapelto, Leena Lehtolainen, Antti Tuomainen, Seita Vuorela, Leena Parkkinen, Riikka Pulkkinen, Philip Teir, Teemu Manninen, Matilda Södergran, Jouni Inkala, Henriikka Tavi, Tuomas Kyrö, Roope Lipasti ja Roman Schatz osallistuivat.

FILIn emännöimiä toimittajia yhteensä 43, lisäksi olimme asiantuntija-apuna muille saksankielisille Suomessa matkustaneille toimittajille.

Muut vierailut 2011–2014

Laaja kulttuuriohjelma Frankfurtin taidelaitoksissa kuuluu teemamaan kanssa tehtävään sopimukseen. FILI kutsui paikallisten taidelaitosten johtajia ja kuraattoreita tutustumaan suomalaiseen taiteeseen tämän ohjelman pohjustamiseksi. Vierailut toteutettiin yhteistyössä kunkin alan taiteen tiedostuskeskuksen kanssa ja useimmiten ulkoasiainministeriön tuella. Lisäksi vieraina oli kirjallisuusfestivaalien henkilökuntaa ja muita asiantuntijoita.

19.–22.10.2011 Monique behr ja Dietrich Grumpe, Museum für Kommunikation, Frankfurt

17.5.–22.5.2012 Frankfurter Kunstverein in johtaja Holger Kube Ventura Suomessa.

6.6.–8.6.2012 Kustantaja- ja toimittajavierailu

Kustantaja Wolfgang Hörner (Galani Verlag), kuvataiteilija Kathrin Menschik sekä Tilman Spreckelsen (Frankfurtin Allgemeine Zeitung) Kalevalan jäljillä.

19.12.–21.12.2012 Frankfurtin Designmuseon johtaja Matthias Wagner K ja näyttelykuraattori Mahret Kupka työvierailulla Helsingissä.

22.1.–24.1.2013 Frankfurtin Schirn Kunsthallen johtaja Max Hollein ja näyttelykuraattori Esther Schlicht työvierailulla Helsingissä.

5.3.–8.3.2013 Fotografie Forum Frankfurtin taiteellinen johtaja Celina Lunsford ja toimitusjohtaja Sabine Seitz vierailulla Helsingissä.

17.–20.6.2013 Saksalaisia kirjallisuusalan asiantuntijoita Suomessa: Susan Bindermann (AgenturLiteratur), Moritz Malsch (Lettrétage), Arne Schneider (Goethe-Institut Zentrale München), Ursula Steffens (literaturhaus.net, pääsihteeri).

23.10.–27.10.2013 Toimittaja Christine Paxmann ja kirjallisuusasiantuntija Ulrike Nickel vierailulla Suomessa lastenkirjallisuusohjelmaa varten

24.10.–27.10.2013 Saksalainen tietokirjakustantaja Detlef Pelk (C. H. Beck) vierailee Helsingin kirjamessuilla

19.11.–20.11.2013 Frankfurter Allgemeine Zeitungin toimittaja Tilman Spreckelsen vierailee Helsingissä ja Tuusulassa.

27.1.–30.1.2014 Literaturtage Zofingenin (Sveitsi) ohjelmajohtaja Ursula Giger vierailee Helsingissä.

1.5 Viestintä

Hankeeseen valittiin kilpailutuksella saksalainen mediatoimisto WBCO, joka oli hoitanut myös usean aiemman teemamaan viestintää. Toimisto vastasi Saksassa järjestettyjen lehdistötilaisuuksien käytännönjärjestelyistä, avusti toimittajamatkojen toimittajien valinnoissa, lähetti Saksassa säännöllisesti lehdistötiedotteita ja tapasi median edustajia. Viestinnän koko sisältö tuli kuitenkin FILListä.

FILI tuotti Frankfurtin kirjamessuja varten painotuotteina:

- o kaksikielisen kirjamessuohjelman (englanti-saksa, painos 10 000 kpl)
PDF-versio: <http://finnlandcool.fi/finnlandcool/hallinta/wp-content/uploads/2013/09/Finnland.Messeprogramm.pdf>
- o Finland. Bücher. -julkaisun, joka esitteli 2014 saksaksi ilmestyvää suomalaista kirjallisuutta (painos 6 000 kpl)
PDF-versio: <http://finnlandcool.fi/finnlandcool/hallinta/wp-content/uploads/2013/09/Finnland.Buecher.pdf>
- o Suomen kulttuuriohjelmaa Frankfurtissa esittelevän julkaisun (painos 4 000 kpl).
PDF-versio: <http://finnlandcool.fi/finnlandcool/hallinta/wp-content/uploads/2014/06/Finnland.Cultureprogramm.pdf>

Näiden lisäksi tuotimme messuja varten kartan Finland. Everywhere., joka esitteli messupaviljonkimme eri osat sekä messualueen kaikki hallit, joissa oli Suomen ohjelmaa. Ensimmäisenä teemamaana olimme levittäytyneet kaikkiin halleihin.

Kartan PDF-versio:

<http://finnlandcool.fi/finnlandcool/hallinta/wp-content/uploads/2013/09/Finnland.Everywhere.pdf>

Finnland. Cool. -tuotteet osoittautuivat hyvin suosituiksi. Ideana oli tehdä tuotteita, jotka istuvat hankkeen sanomaan ja ovat funktionaalisia eivätkä kertakäyttöisiä. Tuotimme

- o kirjanmerkkejä
- o kansion
- o kyniä
- o avolehtiön
- o muistikirjan
- o lasinalusia
- o kangaskasseja

- o tarroja
- o muistitikkuja
- o messupäiviksi suomalaisille rintanappeja
- o julisteita
- o kirjakaappoihin somistemateriaalipaketin (sisältyy teemamaasopimukseen).

Finnland. Cool. -hankkeen visuaalinen ilme suunniteltiin hankkeen ideologian mukaisesti oppilastyönä: Aalto-yliopiston graafisen suunnittelun opiskelijat osallistuivat kilpailuun 2012 ja voittajaksi valikoituneen ilmeen takana oli suunnittelijatrio Jinhee Kim, Anssi Kokkonen ja Tommi Leskinen. Ilmeessä leikiteltiin sanoilla ja kielillä, sanarimpsuilla saatiin hauskoja ja humoristisia kokonaisuuksia. Hankkeen identiteetille oli tärkeää, että fokus visuaalisuudessakin oli sanoissa ja kielissä – ei kuvissa.

FILi uudisti verkkosivunsa hankkeen kunniaksi vuoden 2013 alussa ja ne julkaistiin suomen, ruotsin ja englannin lisäksi myös saksaksi. Hankkeelle avattiin lisäksi oma kaksikielinen (EN-DE) kampanjasivu (www.finnlandcool.fi) vuoden 2013 Frankfurtin kirjamessejen aikaan. Twitter-tili otettiin käyttöön samaan aikaan ja some-kanavana Facebook oli aktiivisimmin käytössä. Näiden lisäksi kotimaiselle yleisölle oli avattu jo valmisteluvaiheessa blogi. Sähköistä mediaa hoidettiin FILlstä käsin.

2. Hallinto

Jo hankkeen valmisteluvaiheessa FILIn hallintoa kehitettiin. FILIn ylläpitämä käännöstietokanta uudistettiin 2013 käyttäjäystävällisemmäksi muun muassa hakumahdollisuuksia parantamalla. FILIn myöntämien tukien hallintoa kevennettiin (hakuaikeiden lisääminen kolmeen kahdesta, tukien maksaminen etukäteen ja sopimusliitteiden karsiminen hakemusvaiheessa). Apurahatietokanta uusittiin ja uusi oli käytössä vuodesta 2013 ja uusi asiakkuushallintajärjestelmä otettiin käyttöön 2012.

Hankkeen toteuttamisesta vastanneessa FILlissä työskenteli liki koko henkilökunta Frankfurt-hankkeen parissa viimeisen vuoden. FILlissä oli projektin aika töissä kymmenen henkeä ja kaksi harjoittelijaa.

2.1 Kilpailutukset

Hanketta valmisteltaessa tehtiin kolme suurta kilpailutusta. Sopimus Frankfurtin kirjamessejen kanssa edellytti saksalaisen mediatoimiston käyttämistä. Tämä valittiin kilpailutuksella.

Messupaviljongin rakennuttaminen Frankfurtiin vaati myös kilpailutuksen, samoin paviljongissa käytetty ääni- ja valotekniikka.

2.2 Ohjausryhmä

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura asetti hankkeelle ohjausryhmän. Sen tavoitteena oli nimensä mukaisesti hankkeen ohjaaminen, suunnitelmien ja kilpailutuspäätösten hyväksyntä sekä talousseuranta – tukeminen käytännön toteutuksessa.

Ohjausryhmän puheenjohtajana toimi SKS:n hallituksen tuolloinen puheenjohtaja Lassi Saressalo, muina jäseninä SKS:n pääsihteeri Tuomas M. S. Lehtonen, FILIn johtaja Iris Schwanck sekä

toimitusjohtaja Jaakko Tapaninen (Kotimaa-yhtiöt). Ohjausryhmän toimikausi oli 16.1.2012–31.12.2014 (Tapaninen jätti tehtävän tammikuussa 2014) ja kokouksia oli parikymmentä.

2.3 Yhteistyöryhmä

Opetus- ja kulttuuriministeriö asetti hankkeelle joulukuussa 2010 yhteistyöryhmän, jonka tehtävä oli tukea FILIä hankkeessa sekä toimia tiedonvälittäjänä eri sidosryhmille. Ryhmän 14 jäsentä edusti kolmea ministeriötä (OKM, TEM, UM), Suomen suurlähetystöä ja instituuttia Berliinissä, Suomen Kustannusyhdistystä, kirjailijaliittoja, kääntäjäkuntaa, Goethe-instituuttia, SKS:a, SLS:ia. Lisäksi kokouksiin osallistui FILIn henkilökuntaa.

Yhteistyöryhmän suurin työ oli hankkeen strategian laatiminen vuonna 2011. Yhteistyöryhmä kokoontui kaikkiaan 16 kertaa 2011–2014.

2.4 Yhteistyökumppanit kotimaassa

Suomen Kustannusyhdistys jäsenkustantamoinen ja kirjallisuusagentuurit

Aalto-yliopisto (Taiteiden ja suunnittelun korkeakoulu), ARKKI – lasten arkkitehtuurikoulu, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, Ateneumin Ystävät ry, Brains on Art Collective, CICERO Learning, CIMO, Design Forum Finland, Ellibs Oy, Finlands svenska författareförening, FRAME, Goethe-Institut Helsinki, Heini Helenius T:mi, Helsingin kaupunginkirjasto, Helsingin kaupunki & Kiva-tuotanto, Helsingin yliopisto, Helsinki Poetry Connection, IC-98, Jokowski, Kalevalaseura, Kansallisgalleria, Kansalliskirjasto, KAVI – Kansallinen audiovisuaalinen instituutti, Kirjailijaliitto, Kokos Oy Teakon -palvelu, Kulttuuria kaikille -palvelu, Messeforum, Music Finland, No Fear Agency & Promotion Oy, Nuoren Voiman liitto, Petteri Saario, Poesia (+ Literaturwerkstatt), Suomen Arkkitehtuurimuseo, Suomen Elokuvasäätiö, Suomen Kirjastoseura, Suomen Sarjakuvakeskus, Suomen Valokuvataiteen museo, Suomen valokuvataiteilijat ja Galleria Hippolyte, Svenska folktinget, Svenska litteratursällskapet, Tanssin tiedotuskeskus, Teatterin tiedotuskeskus, Todellisuuden tutkimuskeskus, Turku Poetry Week Association, Uusix.

Yritykset: StoraEnso, LähiTapiola, Sinituote / Lundia, ARTEK, Fazer, Kalevalakoru, Marimekko (Frankfurt)

Rahastot ja säätiöt: Svenska Kulturfonden, Suomen Kulttuurirahasto, WSOY:n kirjallisuussäätiö, Otavan kirjastasäätiö, Saara ja Björn Wahlroosin säätiö, Alfred Kordelinin säätiö Koneen säätiö, Jenny & Antti Wihurin rahasto, Niilo Helanderin säätiö.

OKM, TEM, UM, TAIKE

2.5 Yhteistyökumppanit saksankielisessä Euroopassa

Frankfurter Buchmesse

Berleburg Literatur pflaster, Berliner Bücher Inseln, Bremen Poetry on the Road, Bulls, Europäisches Festival des Debütromans, Deutsche-Finnisches Handelsguild, Finnland-Institut

Deutschland, Goethe-Institut Deutschland, Harbourfront, Haus am Dom, Heidelberg Stückemarkt, Hessische Landesvertretung, ILB, Internationale Kinder- und Jugendbuchwochen, Kultunetz Frankfurt, LCB, Literaturhaus Bonn, Literaturhaus Frankfurt, Literaturhaus Köln, Literaturhaus Leipzig, Literaturhaus Stuttgart, Literaturherbst Göttingen, Literaturwerkstat, Merton Institut, Schirn Kunsthalle, Shamrock festival, Stadtbücherei Wien, Suomen Saksan-edustusto, Vitra Design Museum, White Raven festival, Wiesbaden KrimiNacht, Zentralbibliothek Stadtbücherei Frankfurt, Zofingen

Kustantamot

Accedo Verlagsgesellschaft, Alexander Verlag Berlin, Arco Verlag, Arena Verlag, Aufbau Verlag, Avant, Bastei Lübbe, Bauhaus Universitätsverlag, Berlinverlag, Blessing, btb Verlag, Droemer, dtv / Hanser, Eichenspinner verlag, S. Fischer Verlag, Fischer Sauerländer, Galiani Verlag, Graf Verlag, Guggolz Verlag, Heyne, Hoffman und Campe, Insel Verlag, Jung und Jung, Kiepenheuer & Witsch, Kleinhenrich, Lecti Book Studio, Luchterhand, Mare Verlag, Neofelis Verlag, Panini, Primus Verlag, Ravensburg, Reprodukt, Rowohlt, Secession Verlag, Suhrkamp Verlag, Tropen, Ullstein, Urachhaus, Verbrecher Verlag, Weidle, Wunderhorn.

2.6 Talous

FILIn koordinoiman Finland. Cool. -hankkeen toteutunut talous (vuodet 2010–14) oli 3,68 miljoonaa euroa. Tässä summassa ei ole mukana suomalaisten kustantajien oma panostus eikä saksalaisten hankekumppaneiden kulut. Esimerkiksi kirjallisuushjelman perusta oli se, että jokainen saksalainen partneri mukaan luettuna kustantamot, sitoutui osaan kirjailijan kustannuksista.

FILI myönsi tukina yhteensä 222 520 euroa vuosina 2013–14 ilmestyneille Suomen kirjallisuuden saksannoksille, tukea yhteensä 86 teokselle.

Toteutunut talous oli 3,7 miljoonaa euroa, joka jakautui eri vuosille näin:

vuosi	kulut
2010	235 000
2011	300 000
2012	650 000
2013	600 000
2014	1 890 000

OKM:n osuus kokonaisrahoituksesta n. 34 % ja SKS:n 20 %, Svenska Kulturfondenin 15 %, TEM:in 14 %, Suomen Kulttuurirahaston 6 %.

Hanketta tukeneet muut rahastot: WSOY:n kirjallisuussäätiö, Otavan kirjasäätiö, Saara & Björn Wahlroos Foundation, Koneen säätiö, Alfred Kordelinin säätiö, Jenny & Antti Wihurin rahasto, Niilo Helanderin säätiö.

Yritysyhteistyökumppanit: Stora Enso, Artek, LähiTapiola, Sinituote / Lundia.

3. Kirjallisuusohjelma

Frankfurt-hanke ei nimestään huolimatta rajoittunut vain viisipäiväisille messuille lokakuussa 2014, vaan kattoi liki koko vuoden. Suomen vuoden 2014 kirjallisuusohjelma saksankielisessä Euroopassa julkistettiin virallisesti 13.3.2014 Leipzigin kirjamessuilla, jotka ovat saksankielisen Euroopan suurin lukijoille suunnattu kirjatapahtuma. Siitä alkoi vuoden loppuun kestävä kirjallisuusohjelmamme.

Kirjallisuusohjelman tavoitteena oli saattaa suomalaisia kirjailijoita tapaamaan saksalaisia lukijoita ja sitä kautta edistää kirjojen myyntiä, mutta myös

- vahvistaa suhteita saksalaisiin kustantamoihin ja ohjelmajärjestäjiin tulevaisuutta ajatellen: luoda uutta ja pitkäjänteistä yhteistyöpohjaa, jotta suomalaisia kirjailijoita näkyisi yhä enemmän laadukkaissa tapahtumissa ympäri saksankielisen Euroopan
- tarjota yleisölle uniikkeja, yksittäisiä ”COOL”-ohjelmia, jotka ilmentävät suomalaisen kirjallisuuden omalaatuisuutta, lukemisen iloa ja välttämättömyyttä, kaikille kaikkialla.

Börsenverein des deutschen Buchhandels on kirjakauppojen ja kustantamoiden yhteinen liitto, joka omistaa Frankfurtin kirjamessut. Tästä johtuen kirjamyynti on keskeinen tavoite myös Frankfurtin kirjamessuille. Teemamaan ohjelma perustui tuoreisiin saksannoksiin, joita oli saatavilla saksaksi paikallisista kirjakaupoista.

Vuonna 2013–2014 ilmestyi 133 saksannosta, uusintapainoksineen luku nousee 190 julkaisuun (ml. antologiat). tavallisena vuonna suomesta / suomenruotsista ja saamesta ilmestyy noin 30–40 saksannosta, joten nousu kirjamessukaudeksi oli kova ja ylitti tavoitteet. Suomalaista kirjallisuutta tai Suomeen liittyviä teoksia julkaisi 119 saksalaista kustantajaa.

http://finnlandcool.fi/finnlandcool/hallinta/wp-content/uploads/2013/09/neuerscheinungen_finnland_august.pdf

Saksannosten valikoimaa voi pitää kattavana: mukana oli proosaa, lyriikkaa, lasten- ja nuortenkirjallisuutta sekä tietokirjallisuutta ja sarjakuvia. Myös suomenruotsalainen kirjallisuus oli hyvin edustettuna, jopa 28 % teoksista oli käännetty ruotsista sekä muutama myös suoraan saamesta saksaksi.

Kaikkia saksalaisia kustantajia, jotka julkaisivat suomalaista kirjallisuutta 2014, lähestyttiin yhteistyöehdotuksella kirjailijan tuomiseksi Frankfurtiin. Paria poikkeusta lukuun ottamatta kaikki halusivat olla mukana yhteistyössä ja olivat valmiita osallistumaan kirjailijan matkakustannuksiin sekä monet olivat kiinnostuneita järjestämään myös muita esiintymistilaisuuksia.

3.1 Kirjallisuusohjelman kriteerit

Kirjallisuusohjelman kriteerit eli ketkä kirjailijat kutsutaan Frankfurtiin, julkaistiin marraskuussa 2013. Ne oli sitä ennen esitelty kotimaisille kustantamoille sekä kirjailijaliittojen kanssa yhteistyössä

järjestetyssä tilaisuudessa kirjailijakunnalle.

Vuoden 2014 kirjailijavieraiden valintakriteerit Frankfurtin messuille olivat seuraavat:

- 1) kirjailijalta ilmestyi saksalainen käännös 2014 ja hänellä on saksalainen kustantamo, joka osallistuu ohjelmasuunnitteluun ja kustannuksiin (aiemmin saksannettujen kirjojen uusintapainokset otetaan huomioon)
tai
- 2) kirjailija on mukana hankkeessa jolla on oma rahoitus ja paikallisia partnereita
tai
- 3) kokonaisuus: vuoden 2014 kirjallisuusohjelma tuo esiin eri kirjallisuuslajit, kirjallisuuden ilmenemismuodot ja kieliryhmät tasapuolisesti ja monimuotoisesti, joten sitä tarvittaessa täydennetään.

<http://www.finlit.fi/fili/frankfurt2014/2013/11/kuinka-suomen-kirjallisuusohjelma-saksankieliseen-eurooppaan-rakennetaan/>

3.2 FINNLAND. COOL. -kirjallisuusohjelma Frankfurtin messujen ulkopuolella

FILI toimi myös neuvonantajana ja tukijana mm. kirjallisuusfestivaalien, kirjallisuustalojen ja kirjastojen halutessa järjestää Suomen kirjallisuuteen liittyviä laajempia ohjelmakokonaisuuksia.

13.–16.3.2014 Leipzigin kirjamessut: Timo Parvela, Seita Vuorela, Hanna Hauru, Susanne Ringell, Aino Sutinen, Ville Tietäväinen, Roope Eronen, Tuomas Kyrö, Aki Ollikainen ja Veronica Lassenius

3.–13.4.2014 Fumetto-sarjakuvafestivaali: Mari Ahokoivu, Heta Bilaletdin, Kalle Hakkola, Olli Hietala, Ville Hänninen, Aapo Kukko, Kaisa Leka, Eeva Meltio, Hanneriina Moisseinen, Emmi Nieminen, Ville Ranta, Harri Römpötti, Aino Sutinen, Petteri Tikkanen, Jari Vaara ja Emmi Valve

7.4.–31.8.2014 Sarjakuvataiteilija Ville Tietäväinen oli Literarisches Colloquium Berlinin (LCB) residenssitaiteilija 7.-30.4.2014. Lisäksi hän osallistui sarjakuvanäyttelynsä (13.5.–31.5.) Unsichtbare Hände avajaisiin / Berliini, Saksa

9.4.2014 Rosa Liksom vieraili Frankfurtissa osana FINNLAND. COOL. -ohjelmaa.

26.4.2014 Johanna Holmström ja Juha Itkonen Frankfurtissa lukutapahtumassa Marimekko-liikkeessä

5.–9.5.2014 Risto Isomäki Saksassa Nordischer Klang -tapahtumassa / Hampuri, Rostock, Greifswald, Saksa

5.–23.5.2014 Berliner Bücherinsel: Aino Havukainen, Sami Toivonen, Siri Kolu, Timo Parvela ja Seita Vuorela osallistuivat / Berliini, Saksa

8.–21.5.2014 Kirango liest: Siri Kolu ja Timo Parvela osallistuivat Büchereien Wien -yhteishankkeen ”Kirango liest” -lukutilaisuuksiin kaupunginkirjastossa / Wien, Itävalta

15.–18.5.2014 European First Novel Festival: Kirjailija Pauliina Rauhala osallistui / Kiel, Saksa

23.–26.5.2014 Olli Heikkonen osallistui Poetry on the road -tapahtumaan sekä Gerhard-Marcks-Hausin lukutilaisuuteen / Bremen, Saksa

24.5.–1.6.2014 Eino Santanen osallistui SOUNDOUT! New Ways of Presenting Literature -festivaaliin / Berliini, Saksa

31.5.–22.6.2014 International Children's and Youth Literature Weeks: Magdalena Hai, Hannele Huovi, Emmi Itäranta, Riitta Jalonen, Tuula Kallioniemi, Sinikka ja Tiina Nopola, Paula Noronen, Leena Parkkinen, Sari Peltoniemi, Salla Simukka, Mila Teräs ja Seita Vuorela / Köln, Saksa

19.–22.6.2014 International Comic Salon: JP Ahonen, Mika Lietzén ja Reetta Niemensivu / Erlangen, Saksa

19.–24.7.2014 Siri Kolu osallistui White Raven Festival -tapahtumaan / München, Saksa

10.9.–8.10.2014 Harbour Front Literaturfestival: Katja Kettu, Kjell Westö, Kati Hiekkapelto ja Leena Lehtolainen / Hamburg, Saksa

12.–14.9.2014 Juhani Seppovaara ja Satu Taskinen osallistuivat Country Report Finland -tapahtumaan / Hofgeismar, Saksa

22.9.2014 ilb (internationales literaturfestival berlin): Jimi Tenors cosmic bar with guests (Megatron Braineater, Syksy Räsänen, Johanna Sinisalo) / Berliini, Saksa

30.9.–10.10.2014 Kompositio-Tour: Aina Bergroth, Pauliina Haasjoki, Kaisa Ijäs, Matti Kangasjoki, Maria Matinmikko, Riikka Pelo, Mikko Rimminen, Eino Santanen, Satu Taskinen ja Henriikka Tavi Kompositio – kiertueella Saksassa, Sveitsissä ja Itävallassa / Basel & Zürich, Sveitsi, Graz, Itävalta, Stuttgart & Berliini & Rostock & Frankfurt am Main, Saksa

30.9.–22.10.2014 Berleburger Literaturpflaster: Leena Krohn, Markus Nummi, Kjell Westö, Rosa Liksom, Timo Parvela, Leena Lehtolainen ja Katja Kettu / Berleburg, Saksa

3.10.2014 Lange Nacht der finnischen Literatur: Kjell Westö, Ulla-Lena Lundberg, Katja Kettu, Markku Kivinen, Philip Teir ja Tuomas Kyrö / Köln, Saksa

4.–12.10.2014 Sauna Poetry Tour: Mm. Esa Hirvonen, Juha Kulmala ja Harri Hertell / Berliini/Hampuri/Hannover/Frankfurt, Saksa

6.10.2014 Leena Lehtolainen, Markus Nummi ja Johanna Sinisalo Bonnin Literaturhausissa / Bonn, Saksa

11.10.2014 Mord am Hellweg: Kati Hiekkapelto, Leena Lehtolainen ja Taavi Soininvaara osallistuvat kansainväliselle Mord am Hellweg -rikoskirjallisuusfestivaalille / Unna, Saksa

13.–16.10.2014 Literaturherbst Göttingen: Johan Bargum ja Selja Ahava / Göttingen, Saksa

17.–19.10.2014 Literaturtage Zofingen: Kjell Westö, Riikka Pulkkinen, Katja Kettu, Mooses Mentula, Selja Ahava, Markku Kivinen ja Johanna Holmström / Zofingen, Sveitsi

17.–18.10.2014 Petteri Tikkanen osallistui Finnish Culture Clubbing -tapahtumaan / München, Saksa

24.–26.10.2014 Kirsti Simonsuuri, Johanna Venho ja Helena Sinervo osallistuivat Schamrock Festival of Women Poets -tapahtumaan / München, Saksa

28.10.2014 Roman Schatz osallistui Wiesbaden CrimeNight -tapahtumaan / Wiesbaden, Saksa

4. Frankfurтин kirjamesut 2014

Frankfurтин kirjamesut ovat ammattilaismessut keskiviikosta perjantaihin ja kaikille avoin tapahtuma perjantai-illasta sunnuntaihin, jolloin messut päättyvät. Kävijöitä messuilla oli 270 000 8.–12.10.2014 ja n. 9000 akkreditoitunutta toimittajaa. Näytteilleasettajia oli yli 7000, joista 35 % saksalaisia, 65 % muualta. Suomen messupaviljongissa oli ammattilaispäivinä n. 1000 kävijää / tunnissa, viikonloppuna yli kaksinkertainen määrä.

Frankfurтин kirjamesujen avajaisissa 7.10. oli seitsemän puhujaa ja näistä puheenvuoroista oli kolme varattu teemamaa Suomen edustajille. Valtiovaltaa edusti tasavallan presidentti Sauli Niinistö, kirjailijakuntaa kirjailija Sofi Oksanen ja koulutusjärjestelmäämme KT Pasi Sahlberg.

Suomi oli esillä kirjamesujen kaikilla eri alueilla ja kaksiosaisella kansallisella osastolla: hallissa 5 Suomen Kustannusyhdistyksen koordinoima yhteisosasto (yhteensä 37 kustantamoa) ja hallissa 4 oppimateriaalikustantajien yhteisosasto. Kustannusalan ammattilaisia oli mukana ennätysmäärä. Hallin 5 osasto noudatteli yleisnäkymältään Finland. Cool. -teemaa ja oli yli 200-neliöinen. Hallin 4 oppimateriaaliosasto oli 40-neliöinen.

Yhteensä n. 500 ”Suomi-ohjelmaa” messuilla, lisäksi suomalaista kulttuuria laajasti esillä Frankfurtin kaupungissa.

Finnland. Cool. näkyi myös erilaisina mainoksia: frankfurtilaisen raitiovaunun kyljessä sekä messualueella ulkomainoksissa.

4.1 Messupaviljonki

Suomi, kuten jokainen teemamaa, sai käyttöönsä Forum-hallin, johon teemamaapaviljonki rakennettiin. 2300 m²:n (oik. 2432 m²) tilasta näyttelyn osuus oli 1800 m².

14.1.2013 allekirjoitettiin sopimus Aalto-yliopiston muotoilun laitoksen kanssa. Tila- ja kalustesuunnittelun maisteriopiskelijat Natalia Baczynska Kimberley, Nina Kosonen ja Matti Mikkilä valittiin suunnittelemaan paviljonki itsenäisen opinnäytteenään. Suunnittelijatrion ohjaajina toimivat professori Jouko Järvisalo ja lehtori Martin Relander.

Kuudesta alustavasta suunnitelmasta toteutettavaksi valikoitui kuulas valkoinen ratkaisu, jonka avoimuuden ajattelua inspiroi suomalainen kirjastolaitos

Kuusi erikokoista kehää tarjosivat kukin oman näyttelytilan erilaisille toiminnoille:

- kehä 1 (halkaisija 16 m): Books on Finland -näyttely
- kehä 2 (halk. 16 m) Finland. Cool. -lava
- kehä 3 (halk. 11 m) By-näyttely
- kehä 4 (halk. 8 m) Recollected Writings -runoinstallaatio
- kehä 5 (halk. 8 m) luontodokumentti ja osa Finland. Café. -lavaa
- kehä 6 (halk. 6,5 m) Brain Poetry

Lisäksi Metatext (Todellisuuden tutkimuskeskus) toi performanssinsa paviljonkitilaan.

Rakentajaksi valittiin EU-kilpailutuksella saksalainen Fairconstruction. Näyttelyn rakentaminen alkoi 28.9. klo 12.30 ja sen tuli valmistua 6.10.

4.2 Messuohjelma

Virallisten messuavajaisten jälkeen vihki kulttuuriministeri Piia Viitanen paviljongin käyttöön tasavallan presidentti Sauli Niinistön ja rouva Jenni Haukion läsnä ollessa. Musiikista vastasi tango-orkesteri Unto. Avajaisissa vieraina oli noin 700 henkeä ja messutorstaina 8.10. järjestettiin Finland. Party. 500 kutsuvieraalle. Lisäksi kolmena iltapäivänä oli kaikille avoin Happy Hour.

Valtaosa ohjelmasta oli FINNLAND. COOL. -messupaviljongissa: kaksi lavaa, keskusteluja aamusta iltaan. Yhteensä n. 500 ”Suomi-ohjelmaa” messuilla, lisäksi suomalaista kulttuuria laajasti esillä Frankfurtin kaupungissa. Kirjallisuusohjelma perustui tuoreille saksannoksille ja laadittiin yhteistyössä saksalaisten kustantajien ja kirjallisuustoimijoiden kanssa.

Messuilla esiintyi 50 Finland. Cool. -kirjailijaa, lisäksi 26 muiden hankkeiden kautta tulleita kirjailijoita ja kuvittajia, ja liki 100 muuta esiintyjää: eri alojen asiantuntijoita, keskustelujen moderaattoreita ja kääntäjiä. Vaikka lukumäärä oli suuri, pystyttiin kaikille tarjoamaan näkyvyyttä: vähintään yksi esiintyminen itse messuilla sekä lisäksi muualla Frankfurtissa, missä oli runsaasti erilaista kirjallisuusohjelmaa messujen aikana. Ohjelma perustui ilmestyneisiin saksannoksiin, mutta tietokirjallisuuden osalta valikoimaa täydennettiin teemakokonaisuuksilla yhdessä

yhteistyökumppaneiden kanssa: muotoilu, arkkitehtuuri, luonto, koulutus, kirjastolaitos, monikulttuurisuus, kaksikielisyys saivat kaikki omat teemakokonaisuutensa.

Suomalaiset kirjailijat Frankfurtissa Finland. Cool. -hankkeessa:

Selja Ahava, Inger-Mari Aikio-Arianaick, Timo Airaksinen, Johan Bargum, Terhi Ekebom, Anssi Halmesvirta, Kati Hiekkapelto, Pekka Hiltunen, Johanna Holmström, Jouni Inkala, Juha Itkonen, Emmi Itäranta, Pasi Ilmari Jääskeläinen, Tuula Karjalainen, Katja Kettu, Markku Kivinen, Siri Kolu, Mauri Kunnas, Tuomas Kyrö, Leena Lander, Leena Lehtolainen, Roope Lipasti, Sari Luhtanen, Rauni Magga Lukkari, Ulla-Lena Lundberg, Mooses Mentula, Tommi Musturi, Markus Nummi, M. A. Numminen, Miikko Oikonen, Sofi Oksanen, Timo Parvela, Riikka Pulkkinen, Hannu Raittila, Rax Rinnekangas, Ninka Reittu, Matti Rönkä, Juhani Seppovaara, Salla Simukka, Johanna Sinisalo, Taavi Soininvaara, Sabira Ståhlberg, Miina Supinen, Philip Teir, Ville Tietäväinen, Petteri Tikkanen, Antti Tuomainen, Seita Vuorela, Juha Vuorinen, Kjell Westö.

Näillä kirjailijoilla oli messuilla yhteensä 65 esiintymistä ja 56 lukutilaisuutta, joiden lisäksi matkaan yhdistettyjä esiintymisiä muualla oli 83, lukutilaisuuksia muualla 44 ja erillisiä haastatteluita 26.

Messuilla olleet kirjailijat (myös muiden projektien mukana osallistuneet):

http://finlandcool.fi/finlandcool/hallinta/wp-content/uploads/2014/10/05_Finnish-authors-in-Frankfurt.pdf

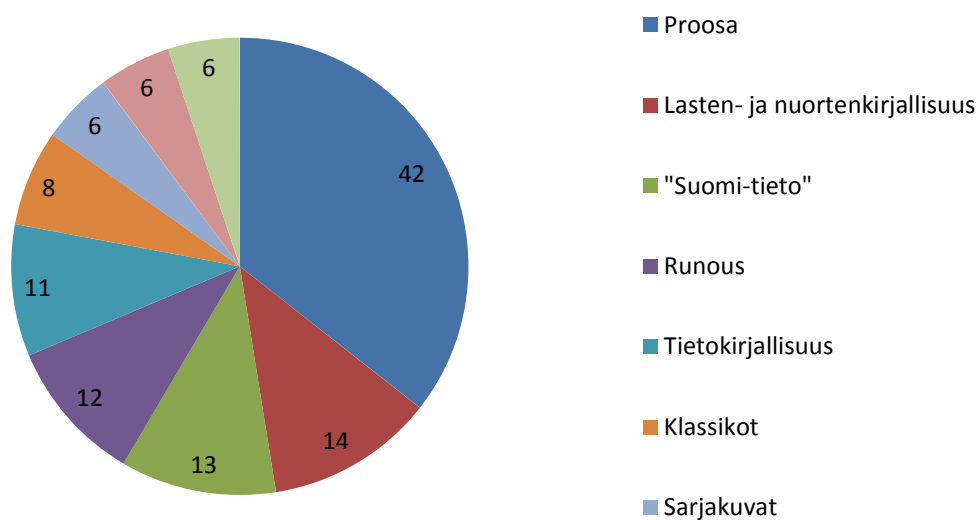
Finland. Design.

Design Forum Finland tuotti messupaviljonkiin neljänä päivänä nk. Design Happy Hourin, jonka aikana rakennettiin Finland. Café. -lavalle designinstallaatio. Näiden lisäksi lavalla oli muotoiluaiheisia asiantuntijakeskusteluita ja Design Forum Finlandin pop up -shop polkupyörällä.

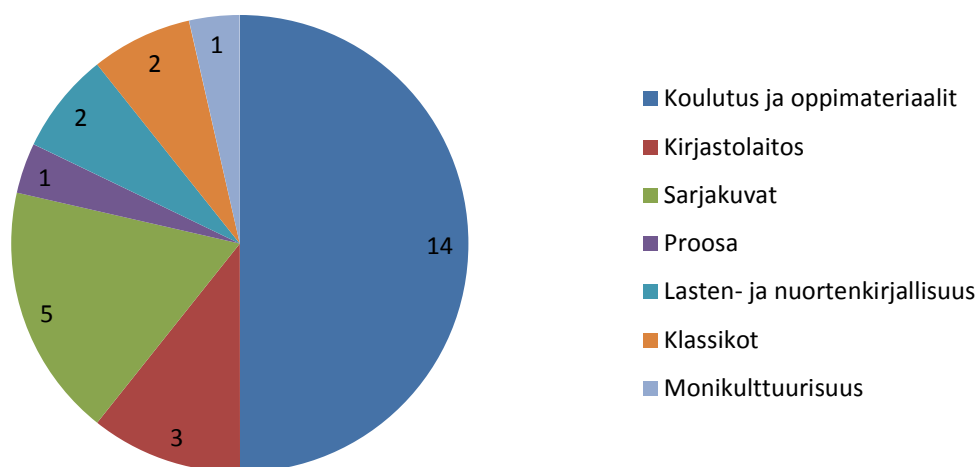
Suomen messuohjelma:

<http://www.finlit.fi/fili/hallinta/wp-content/uploads/2014/09/Finland.-Programme..pdf>

Genret ja aiheet paviljonkiohjelmassa

Muiden hallien Cool-ohjelma

Learning Comes from Finland

Teemamaahankkeen strategian keskiössä oli suomalainen lukeminen, oppiminen ja koulutuksen merkitys sekä niiden tasa-arvoinen saavutettavuus. Koulutusosaaminen oli näkyvästi esillä vuoden 2014 messuilla teemalla Learning Comes from Finland. Tämän sloganin alla esiteltiin suomalaista koulutus- ja oppimateriaaliosaamista kansainvälisille oppimisen ja koulutuksen ammattilaisille keskitetysti ja laajasti. Strategisena tavoitteena oli Suomen oppimiskasvattamisen kasvattaminen.

Tämä oli ensimmäinen kerta, kun Suomi osallistui Frankfurtin messuille oppimateriaaliosastolla ja myös ensimmäinen kerta messujen historiassa, kun teemamaa oli mukana kahdella kansallisella osastolla. Näytteilleasettajina olivat suomalaiset oppimateriaalikustantajat e-oppi, Edita, Edukustannus, Otava ja SanomaPro sekä viikonloppuna Kansainvälisen liikkuvuuden ja yhteistyön keskus CIMO. Suomen Kustannusyhdistyksen oppimateriaalityöryhmä koosti monipuolisen Learning Comes from Finland -oppimiskokonaisuuden kirjamesujen Halli 4:n Hot Spot Education -lavalle torstaina 9.10. Keynote-puheen piti Pasi Sahlberg aiheenaan Finnish Lessons of Educational Change. Muut päivän asiantuntijat olivat Jyri Ahti, Riitta Kaivosoja, Siri Kolu, Mervi Korhonen, Marja-Kristiina Lerkkanen, Jari Multisilta, Hannele Niemi, Anneli Rautiainen, Teuvo Sankila, Leena Turpeenoja ja Anu Vänskä.

Learning Comes from Finland -kokonaisuus täydentyi lauantaina ja sunnuntaina CIMOn valmistamalla ohjelmalla sekä Sarjakuvakeskuksen ja Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulun (ARKKI) ohjelmilla, joihin osallistuivat Terhi Ekebom, Kalle Hakkola, Stefan Moster, Pihla Meskanen, Tommi Musturi, Marko Pantermöller, Samuli Repo, Marjo Somari ja Marjut Vehkanen.

Finnland. Translators.

FILI toteutti Frankfurtin kirjamesuilla 2014 kääntäjäohjelman, johon osallistui 58 kääntäjää 16 kielialueelta. Kääntäjistä 52:n lähdekieli oli suomi, 6:n ruotsi. Kääntäjäohjelma sisälsi kääntäjillemme räätälöidyn ohjelmapaketin seminaareineen ja se toteutettiin yhdessä Frankfurtin kirjamesujen kanssa.

Finnland. Media.

Pitkäjänteinen mediatyö kantoi hedelmää, sillä näkyvyyttä saksankielisessä mediassa tuli runsaasti. Loppujen lopuksi aikavälillä lokakuu 2013–lokakuu 2014 Finland. Cool. -hanke sai 7770 mediaosumaa. Tässä luvussa on mukana ainoastaan suomalaista kirjallisuutta ja kirjailijoita, Frankfurtin näyttelyitä ja kirjamesuesiintymistä (esim. paviljonki) käsittelevät artikkelit, joten tosiasiaa Suomen näkyvyys Saksan mediassa oli tätäkin paljon suurempi (erilaiset matkailu- ja ruokajutut, Suomen Saksan-instituutin koordinoima Cool2014.de-satelliittiohjelma, jne.).

Merkille pantavaa mediaosumissa oli määrän lisäksi laatu: merkittävässä lehdissä julkaistiin isoja artikkeleita, reportaaseja parhaaseen katseluaikaan tv:ssä tai kuunteluaikaan radiossa. Hankkeen strateginen ajatus oli keskittyä nimenomaan kirjallisuuteen ja kulttuuriin. Tämä selvä fokus kantoi hedelmää mediatyönkin suhteen: koska sanomamme oli selvä, siihen oli helppo tarttua.

Menestystä edesauttoi hankkeen iloinen ja mieleen jäävä ilme, Finland. Cool. kaikkine versioineen, graafinen ilme väreineen. Myös epähierarkkiseksi koettu projektihallinto, suoraan kirjallisuuden puolesta tehty työ, sai hyvää palautetta ja nosti Cool-hankkeen uskottavuutta toimittajien silmissä.

Mediatoimisto WBCO:n loppuraportti Finland. Cool. -hankkeen medianäkyvyydestä http://www.finlit.fi/fili/hallinta/wp-content/uploads/2014/11/Finnland.-Cool.-Final-Report-31102014_small.pdf

5. Muu kulttuuriohjelma Frankfurtissa

Kulttuuriohjelma alkoi heinäkuussa 2014 ja päättyi tammikuun lopulla 2015. Ohjelmaa valmisteltaessa kutsuttiin Suomeen Frankfurtista taidelaitosten johtajia ja kuraattoreita tutustumaan paikalliseen taiteeseen 2012–14. (Ks. kohta ”muut vierailut”)

Kuvataide

25.7. – 12.10.2015 Frankfurter Kunstverein, Matters of Time, Artists from Finland (Maija Blåfield, Tommi Grönlund & Petteri Nisunen, IC-98 (Visa Suonpää & Patrick Söderlund), Mikko Kuorinki, Minna Långström, Salla Myllylä, Elena Näsänen, Pink Twins (Juha & Vesa Vehviläinen)

6.9.2014–18.1.2015, Deutsches Architekturmuseum, Suomi Seven – Emerging Architects from Finland (Juho Grönlund, Antti Nousjoki, Janne Teräsvirta, Samuli Woolston (ALA), Selina Anttinen, Vesa Oiva (Anttinen&Oiva) Anu Puustinen, Ville Hara (Avanto), Eva Ruskeepää, Anssi Lassila, Teemu Hirvilampi (Lassila&Hirvilampi), Hilla Rudanko, Anssi Kankkunen (Rudanko&Kankkunen), Väinö Nikkilä, Jussi Palva, Riina Palva, Ilkka Salminen (Verstas). Näyttely siirtyi huhtikuussa Suomen Arkkitehtuurimuseoon.

23.8.–11.10.2014, Bibliothekszentrum Sackenheim, BY – the Village: Maija Hurme and Anna Härmälä

26.9.–19.10.2014, Ausstellungshalle, The Loveliest Girl in the World, Miina Savolainen

2.10.2014–11.1.2015, Schirn Kunsthalle, Helene Schjerfbeck. Näyttely siirtyy syksyllä 2015

4.10.–23.11.2014 Fotografieforum, Portretti (Elina Brotherus, Ulla Jokisalo, Harri Pälviranta, Nelli Palomäki, Raakel Kuukka, Iiu Susiraja, Santeri Tuori)

6.–26.10.2014, Haus am Dom, Rosa Liksom’s Burkha Photo Exhibition

Tanssi

Künstlerhaus Mousonturm, Run Wild Stay Cool – Choreography and Performance from Finland (Juha Valkeapää, Executed Stories, Katariina Numminen, Zoo, Mikko Hyvönen, Organic Systemic, Pirinen, Personal Symphonic Moment, Eeva Muilu & Milja Sarkola, In Human Disguise

Musiikki

6.10.2014, Literaturhaus, Satumaa – Cool: Night of Finnish Tango, Tango Orchestra Unto

Elokuva

29.9.–8.10.2014, Deutsches Filminstitut Aki Kaurismäki Retrospective

8.–31.10.2014, Deutsches Filminstitut Carte Blanche – Peter von Bagh

9.–11.10.2014, Orfeos Erben, Midnight Sun Film Festival goes Frankfurt

10.10.2014, Deutsches Filminstitut, Mittsommernachtstango, Germany, Argentina, Finland.

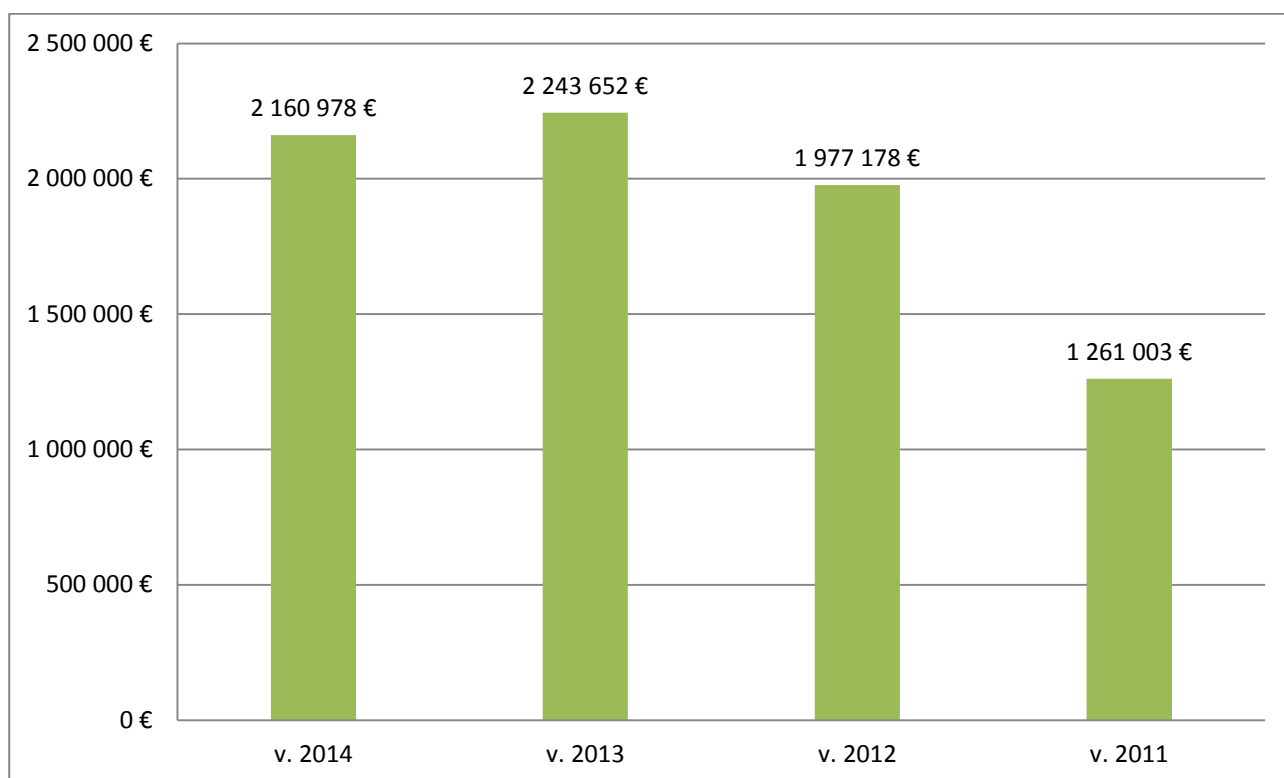
FILIn julkaisu kulttuuriohjelmasta:

<http://www.finlit.fi/fili/hallinta/wp-content/uploads/2014/09/Finnland.-Culture-Programme..pdf>

6. Lopuksi

Frankfurt-hankkeen strategiassa yksi päätavoitteista on käännösoikeuksien myynnin nousu pysyvämmiin korkeammalle tasolle. FILIn ja Suomen Kustannusyhdistyksen MediaClever-nimiseltä yritykseltä tilaama selvitys tarkastelee lukuja 2011–2015.

Bruttotulot ovat vakiintuneet korkeammalle tasolle kohti Frankfurtia tultaessa ja FILI jatkaa työtä kansainväliseen kysyntään vastaamiseksi.

FILI keräsi sekä kirjallisesti että kevään 2015 messutapaamisissa (Leipzig, Bologna, Lontoo) palautetta saksalaisilta kustantajilta, jotka julkaisivat viime vuonna suomalaista kirjallisuutta.

Halusimme tietää muun muassa

- viime vuodesta: olivatko kustantajat tyytyväisiä kirjan myyntiin ja näkyvyyteen
- tulevaisuudesta: onko heillä aikeita julkaista jatkossa suomalaista kirjallisuutta ja millaista yhteistyötä voisimme tehdä.

Yhteenvetona voimme todeta, että kaikki vastaajat (noin puolet kustantajista) olivat poikkeuksetta tyytyväisiä Finland. Cool. -vuoteen ja yhteistyöhön: Saksaan matkanneilla suomalaiskirjailijoilla oli ollut tarpeeksi lukutilaisuuksia niin messuilla kuin niiden ulkopuolellakin.

Kustantajista valtaosan kirjailijat / kirjat olivat saaneet riittävästi julkisuutta ja arvosteluja, mutta osa jäi kaipaamaan arvosteluita vielä suuremmissa lehdissä, mikä olisi voinut vaikuttaa myyntilukuihin. Noin puolet vastaajista oli tyytyväisiä myyntiin, puolet oli odottanut parempia lukuja, muutama taas positiivisesti yllätynyt luvuista.

Kaikki olivat kiinnostuneita seuraamaan suomalaista kirjallisuutta jatkossakin, osa aikoo jatkaa sen parissa aktiivisesti ja toiset sanovat julkaisevansa, mikäli heille sopiva ja kiinnostava kirja tulee kohdalle. FILiltä ja suomalaisilta kustantajilta / agenteilta kaivattiin tietoa uusista, kiinnostavista nimekkeistä sekä luonnollisesti käännostukia.

Saksan kirjamarkkinoita pidetään portinavaajina muihin maihin ja näin on käynyt myös Suomen kohdalla: kiinnostus on lisääntynyt esimerkiksi haastavina pidetyillä englanninkielisillä markkinoilla, joihin FILI kohdistaa seuraavan kolmivuotispanostuksensa. Myös Aasia, erityisesti Kiina, on herännyt suomalaiseen kirjallisuuteen. Siellä kiinnostusta on erityisesti lastenkirjallisuudelle sekä tietyille tietokirjoille.

Suomen onnistunut Frankfurt-hanke on herättänyt kiinnostusta myös muissa maissa, jotka hakevat teemaastatusta. FILI on toiminut neuvonantajana myös näissä tehtävissä.

Suomalaisen Kirjallisuuden Seura tilasi Frankfurt-hankkeen hallinnon arvioinnin Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissätiö Cuporelta:

http://www.finlit.fi/sites/default/files/mediafiles/cupore_raportti_frankfurt_2014.pdf

Suomen Saksan-instituutti arvioi itse oman Cool2014.de-satelliittiohjelmansa:

http://finland-institut.de/content/uploads/2013/10/Dokumentaatio_Satelliittiohjelma_COOL2014_low_res.pdf